אישים באגרות הראי"ה

הרב משה שמואל גלזנר, רב קלויזנבורג ("דור רביעי")

רב קלויזנבורג במשך 44 שנה, בעל "דור רביעי", מן הרבנים הציונים המעטים בהונגריה · תרט"ז – תרפ"ה (1856–1924)

2 אגרות

דברי הרב קוק ודברי הרב שלמה אבינר, ונוסח האגרות המלא

igrot.shlomo-aviner.net

בקצרה

הרב משה שמואל גלזנר נולד בכ"א באדר ראשון תרט"ז (1856) בפרשבורג, נינו של החתם סופר. בשנת תרל"ח (1878), בגיל 22, ירש את אביו ברבנות הקהילה האורתודוקסית בקלויזנבורג, וכיהן בה 44 שנה. ספרו "דור רביעי" על מסכת חולין נחשב לפורץ דרך. היה מן הרבנים הציונים המעטים בהונגריה, ומראשי תנועת המזרחי. בשנת 1923 עלה לארץ ישראל, ונפטר בירושלים בכ"ב בתשרי תרפ"ה (1924). בנו, הרב עקיבא גלזנר, ירש את מקומו.

הרב קוק על הרב משה שמואל גלזנר

באב תרפ"ב (1922) כתב הרב קוק לו ולבנו, שתשובתו התעכבה משני דברים: "צער פנימי" ממחלוקת "אוהבי מדנים שבתוכנו", ושמחה על "ראשית צמיחת קרן ישועתנו" בפעולות השליחים לפני המלכים (כרך ד', אגרת אקלט).

בטבת תרפ"ה (1925) ניחם הרב קוק את בנו, הרב עקיבא גלזנר, על פטירת אביו זמן קצר אחרי שעלה לארץ ישראל (כרך ד', אגרת ארעה).

הרב שלמה אבינר על הרב משה שמואל גלזנר

הרב משה שמואל גלזנר, נינו של החתם סופר, היה מראשוני הרבנים הגדולים בהונגריה שתמכו בשיבת ציון, ובשל כך נרדף. בקלויזנבורג פרשה ממנו קבוצה והקימה קהילה נפרדת בטענה שהציונים "כמומרים", והרב קוק כתב באותה פרשה מאמר נגד פירוד הקהילה. לאחר שעלה לירושלים הגיעה אליו שמועה שכאילו חזר בו מדעתו, והוא השיב בחריפות שהשמועה שקר, ושדווקא בארץ ישראל דעתו נתחזקה. (מקור: מתוך ספרי הרב)

"מסירות נפשו של הרב משה שמואל גלזנר" - במלואו, בלשונו של הרב אבינר: מסירות הנפש של הרב גלזנר - מסירות הגוף, ובעיקר מסירות העמדה הרוחנית, ועלייתו לארץ לעת זקנתו. (מקור: מתוך ספרי הרב)

"האם דברי הרב גלזנר אפיקורסות?" - במלואו, בלשונו של הרב אבינר: יש שטענו שהרב משה שמואל גלזנר אמר דברי אפיקורסות - ומה היה באמת בדבריו. (מקור: מתוך ספרי הרב)

האגרות

כרך ד', אגרת אקלט: בו' באב תרפ"ב, אליו ואל בנו: התשובה התעכבה מצער על המחלוקת ומשמחה על ראשית הישועה.

"וצער פנימי ממצב ההירוס של אוהבי מדנים שבתוכנו, ולעומת זה טרדא של שמחה מאור ברק ראשית צמיחת קרן ישועתנו"

כרך ד', אגרת ארעה: בי"ט בטבת תרפ"ה, אל בנו: ניחומים על פטירתו.

"מנחם ציון וירושלים יברך ויעודד את כבוד הרב הגאון המפורסם בנן של קדושים"

ראו גם

הרב עקיבא גלזנר, בנו. (הרב עקיבא גלזנר)

נוסח האגרות – עם ביאור

2 האגרות שבהן נזכר הרב משה שמואל גלזנר, לפי סדר הכרכים, כל אחת עם התמצית שלה. הביאור משולב בתוך נוסח האגרות: בסוגריים מרובעים, באות קטנה ועל רקע תכלת. הוא אינו חלק מלשון האגרת

אגרות הראי"ה – כרך ד' – אגרת אקלט

תמצית האגרת

תאריך ומקום: ו' מנחם אב תרפ"ב **נמען:** הרב משה שמואל גלאזער ובנו, רב קלויזנבורג

התשובה התעכבה בגלל 'יצער פנימי' ממחלוקת 'אוהבי מדנים', ובגלל שמחה על 'ראשית צמיחת קרן ישועתנו' בפעולות השליחים לפני המלכים. הרב קוק מתנצל על הקיצור.

עיקרי הדברים

- התנצלות.
- צער ומחלוקת.
- שמחה על הישועה.

נוסח האגרת עם ביאור

ו, מנ"א[1] תרפ"ב[2]

שלו'[3] וברכה ואור גדול מתוך מאפלים לכבוד אהובי שם ד' דורשי שלו' ואמת ידי"נ[4] הגאון פאר הדור שלשלת היוחסין מוהר"ם[5] שמואל גלאזער ובנו הגאבד"ק[6] קלויזענבורג [הרב משה שמואל גלזנר, בעל "דור רביעי", רבה של קלויזנבורג, ובנו הרב עקיבא גלזנר] שליט"א[7].

אדשה"ט[8] באה"ר[9] אהובי נפשי מפני הטרדא, וצער פנימי ממצב ההירוס של אוהבי מדנים שבתוכנו, ולעומת זה טרדא של שמחה מאור ברק ראשית צמיחת קרן ישועתנו ע"י[10] שלוחי ד' העומדים לפני מלכים [אישור המנדט הבריטי על ארץ ישראל בחבר הלאומים, תמוז תרפ"ב] ונגידי ארץ לקומם בית יעקב, ולהשיב בנים לגבולם. מפני שני אלה יחדיו נתעכבו דברי, בתשובה על מכתב קדשם וגם דין גרמא שהוצרכתי לקצר במקום שיהי'[11] ראוי להאריך, נוסיף ע"ז[12] עול גדול של תשובות רבות ועסקי ציבור ויחיד שונים. ויסלחו נא כבוד מכובדי וידי"נ[13] על העיכוב ועל הקיצור ועל הסגנון בכלל, שאיננו מלא כחפצי ויה"ר[14] שישכין השי"ת[15] מהרה בפורינו אהבה ואחוה ושלו'[16] וריעות ונכיר ונדע את רוח ד' ההולך כעת לגאולת עמו ונחלתו, ולהקים בנין שלם בב"א[17], והי'[18] זה שלו' כנה"ר[19] ונפש ידי"ע[20] קשור באהנ"פ[21] בכל לב ונפש חפצה.

הק' אברהם יצחק ה"ק

1. מנ"א – מנחם אב
2. תרפ"ב – השנה תרפ"ב (1921/1922)
3. שלו' – שלום
4. ידי"נ – ידיד נפשי
5. מוהר"ם – מורנו הרב רבי שם שמתחיל באות ם (כגון ם) – הפירוש המדויק תלוי בשם האדם
6. הגאבד"ק – הגאון אב בית דין קהילת
7. שליט"א – שיחיה לאורך ימים טובים אמן
8. אדשה"ט – אחרי דרישת שלומו הטוב
9. באה"ר – באהבה רבה

10. ע"י – על ידי
11. שיהי' – שיהיה
12. ע"ז – על זה
13. וידי"נ – וידיד נפשי
14. ויה"ר – ויהי רצון
15. השי"ת – השם יתברך
16. ושלו' – ושלום
17. בב"א – במהרה בימינו אמן
18. והי' – והיה
19. כנה"ר – כנפשו הרמה
20. ידי"ע – ידידו עוז
21. באהנ"פ – באהבת נפש

אגרות הראי"ה – כרך ד' – אגרת ארעה

תמצית האגרת

תאריך ומקום: י"ט טבת תרפ"ה **נמען:** הרב עקיבא גלזנר, רב קלויזנבורג

ניחומים על פטירת אביו, שנלקח זמן קצר אחרי שבא לארץ; הרב קוק מקווה שכתבי ידו יצאו לאור. לאחיו - אין בידו להבטיח משרה, אבל יעזור. בתוספת: יש להשתדל במקוה ושוחט למושב יהודי טרנסילבניה, גם מקרן היסוד, שהרי רבים מהתורמים יראים.

עיקרי הדברים

- ניחומים.
- עזרה לאחיו.
- מוסדות דת למושב.

נוסח האגרת עם ביאור

י"ט טבת ה'

מנחם ציון וירושלים יברך ויעודד את כבוד הרב הגאון המפורסם בנן של קדושים אילי תרשישים איש חמודות מו"ה[1] עקיבא גלאזנער [ראו (כרך ד', אגרת ארמז)] שליט"א[2] האבד"ק[3] קלויזענבערג יצ"ו[4], וכל משפחתו הרוממה יתברכו בכט"ס[5]. אחדשה"ט[6] באה"ר[7] הנני ממרחק מקום אבל מלב קרוב לברך את כתר"ה[8] ברכת נחומים על גניזתו של אותו המאור הגדול והטהור, אותו צדיק וישר, כבוד מר אביו הגאון [הרב משה שמואל גלזנר, בעל "דור רביעי"; ראו (כרך ד', אגרת ארנט)] זצ"ל[9] ולחיי העוה"ב[10]. ידידי וחביבי, מה אומר ואדבר דברי נוחם, כי גם לבי בקרבי שבור ורצוץ מצער ומכאב, על האי שופרא ידיד נעים ונכר, גדל דעה וטהר לב, ענותן ואציל רוח, אשר בו ישראל יתפאר, כי לוקח מאתנו בפתע פתאום אחרי זמן קצר מאד אשר זכינו לאורו פה על אדמת הקודש, אבל זאת נחמתי ונחמת כל ישרי לב, שהיא תהי'[11] ג"כ[12] נחמת בניו היקרים ומשפחתו הכבודה, כי מדותיו התרומיות אהבת התורה וכבודה, ואהבת עם ד' באמת ובתמים, וצפיית ישועתו אשר היו תמיד כאש קדש יוקדת בלבבו הטהור ונפשו הכבודה והקדושה, ועל כולן גדולת תורתו ועמל נפשו בחקר דבר ד' זו הלכה, אשר השאיר אחריו ברכה לדורות, ואקוה כי גם אלה החבושים עוד בטמון באוצר כתי"ק[13], יצאו בעה"י[14] לאור עולם ע"י[15] כתר"ה ואחיו היקרים שליט"א, - כל אלה יחשבו לכל מוקירי שמו הגדול ז"ל[16], להצגתי, מעמד חיים גם בתבל ארצה לנשמתו הגדולה אשר נעם ד' עליון גורלה, ובמשפטי ד' הישרים ננחם, כי צדיק הוא בכל דרכיו, וזכותו תגן בעדנו ובעד כ"י, ונזכה לראות מהרה בישועת עם הקודש על אדמת קדשו לשם ולתפארת לעיני כל עמי הארץ.

וע"ד[17] אחיו הנכבד, אמנם אין בידי להבטיח איזו משרה, כי סניפי העבודות השונות מסורות הנה בידי עסקני הצבור הרבים פה, אבל לא צריכנא למימר כי בל"נ[18] בכל אשר תשיג ידי הכהה הנני בכל לבי ונפשי מסור לטובתו בקדושת קשרי ידידות נצח ששררו ביני ובין כ"ג[19] מר אביהם הגאון זצ"ל, נבדל לחיטו"א[20] בחסדי צור ישועתנו סלה.

והנני בזה חותם כל חותמי ברכות באה"ר

הק' אברהם יצחק ה"ק

נ"ב[21]: לא אמנע מלהעיר את כתר"ה שליט"א ע"ד[22] השתדלות נחוצה בדבר מוסדי היהדות העקריים למושב יהודי טרנסלוואניא, כמו מקוה טהרה שו"ב[23] וכיו"ב[24], שחובה קדושה היא להשתדל בזה בכל מאמצי כחנו בע"ה[25], בין מנדבות של יחידים בין מהכספים הציוניים של קרן היסוד, [קרן היסוד, הקרן הציונית למימון ההתיישבות] שסו"ס[26] בכל המקומות חלק גדול ומכריע של הנותנים הם שלמי אמוני ישראל, ורבנים הם המסייעים, ועלינו לעמוד לימין קדושת תוה"ק[27] והצדק האמתי, שבנין אה"ק[28] המתחדש יהי'[29] ערוך בכל תקוני הדת והיהדות מיסודו, כמו שנהג הברון נ"י[30] ביסוד המושבות שלו, אקוה שכתר"ה[31] יוכל להשפיע לעזור לנו בהמצאת העזרה הדרושה בעבור המושב הנ"ל[32], ומד' ישא ברכה. וראוי הי, להאריך בפרט גדול זה ובע"ה[33] עוד חזון למועד כשיזכנו השי"ת[34] לבא בכתובים במכתבים מבשרי שלו'[35] וברכות טוב לימים הבע"ל[36] אי"ה[37], ידי"ע[38] הנ"ל.

---

1. מו"ה - מורנו הרב
2. שליט"א - שיחיה לאורך ימים טובים אמן
3. האבד"ק - האב בית דין קהילת
4. יצ"ו - ישמרה צורה ויחייה
5. בכט"ס - בכל טוב סלה
6. אחדשה"ט - אחרי דרישת שלומו הטוב
7. באה"ר - באהבה רבה
8. כתר"ה - כבוד תורתו רום הדרתו
9. זצ"ל - זכר צדיק לברכה
10. העוה"ב - העולם הבא
11. תהי' - תהיה
12. ג"כ - גם כן
13. כתי"ק - כתב ידו הקדושה
14. בעה"י - בעזרת השם יתברך
15. ע"י - על ידי
16. ז"ל - זכרונו לברכה
17. וע"ד - ועל דבר
18. בל"נ - בלי נדר
19. כ"ג - כבוד גאונו
20. לחיטו"א - לחיים טובים ולשלום
21. נ"ב - נכתב בצד (תוספת למכתב)
22. ע"ד - על דבר
23. שו"ב - שוחט ובודק
24. וכיו"ב - וכיוצא בזה
25. בע"ה - בעזרת השם
26. שסו"ס - שסוף סוף
27. תוה"ק - תורתנו הקדושה
28. אה"ק - ארץ הקודש
29. יהי' - יהיה
30. נ"י - נרו יאיר

31. שכתר"ה - שכבוד תורתו רום הדרתו
32. הנ"ל - הנזכר לעיל
33. ובע"ה - ובעזרת השם
34. השי"ת - השם יתברך
35. שלו' - שלום
36. הבע"ל - הבא עלינו
37. אי"ה - אם ירצה השם
38. ידי"ע - ידידו עוז